

Božena Němcová – Divá Bára

Národní obrození v české literatuře – je proces utváření novodobého národa, kladení základů novodobého národa, kladení základů novodobé národní kultury a vzkříšení národa. Významným činitelem bylo divadlo. České divadlo se prosazovalo v konkurenci německé scény a italské opery těžce. Prvním ryze českým divadlem se stala Bouda na bývalém Koňském trhu, dnešním Václavském náměstí, po třech letech byla Bouda zbourána. Jednotlivý historikové vychází při stanovení období NO z různých hledisek, ale členění je následující:

1. etapa – 70. léta 18. století – počátek 19. století
2. etapa – počátek 19. století – 20. léta 19. století
3. etapa – 20. léta 19. století až konec 40. let
4. etapa – 50. léta 19. století

Do čtvrtého období spadá Božena Němcová – literatura se orientuje demokraticky od romantismu k realismu. Literáti se snaží vidět svět reálně, vyjadřovat se kriticky k nedostatkům a zároveň podat nový obraz národního života, 50. léta 19. století jsou počátky realismu v české literatuře.

Karel Havlíček Borovský – Tyrolské elegie, Král Lávr, Křest svatého Vladimíra, Epigramy

Karel Hynek Mácha – Máj, Cikáni, Obrazy ze života mého

Josef Kajetán Tyl – Jan Hus, Jan Žižka, Strakonický dudák

Palacký – Dějiny národa českého v čechách a na moravě

Božena Němcová – narodila se ve Vídni. Datup a původ nejsou jasné. Dětství prožila v rodině Panklových v Ratibořicích. V 17 letech byla provdána za úředníka Josefa Němce, s nímž pořád cestovali. Měla 4 děti, během pobytu v Praze se stýkala s vlastenci. Její rodina trpěla bídou. Největší vliv na ni měla babička Magdalena Novotná.

Dílo: Chudí lidé, Pan učitel, Dobrý člověk, V zámku a podzámčí, Karla, Chýže pod horami

KOMPOZICE DÍLA:

Myslím si, že tato povídka měla ukázat na postavení ženy ve společnosti. Že i ženy mohou vykonávat práci jako muži, že i ženy mohou být vzdělané. Asi mělo být vidět, že ženy dokážou být silnější než muži (momenty, kdy Bára bránila Jozífka před chlapci z vesnice). Realistický popis společnosti rozdělené podle majetku. Upozornění na pokrytectví, kritika pověřčivosti. Až strach ze strašidla (ze smrti) dohnal lidi k pokání a víře. Společnost odmítala Báru, přestože neznala její charakter, a kritizovala Elšku, že kamarádí s pastýřovou dcerou. Každý člověk, který je takový, jaký je, může být milován.

JAZYKOVÉ PROSTŘEDKY:

V díle převažuje spisovný jazyk a typické vesnické výrazy (kravka, Kostelníkovice).

Hlavní postavy:

Bářina matka – Bára, osamělá žena, která si za muže vzala pastýře Jakuba a spolu měli dcerku Báru, po 2 letech zemřela na trápení.

Pastýř Jakub – Bářin milovaný otec, silný muž, ne moc hezký, často býval zamračený, ale měl velmi dobré srdce, miloval Báru a nedal na ní dopustit.

Bára – statná dívka, dcera Jakubova a jeho ženy Báry, nehezká, ale hodná, milá, poctivá, pro druhé by se rozkrájela, měla husté havraní vlasy, orlí nos, nehezkou postavu, veliké modré oči, svalnaté

tělo, které se vůbec nepodobalo dívkám svého věku, byla velmi samostatná, Bára miluje přírodu a vše živé, nebojácná.

Elška – drobná dívka s plavými vlasy do pasu, milující přírodu, z části naivní, vnímá, měla moc ráda Báru takovou, jaká doopravdy byla, bylo jí jedno, co si o tom ostatní myslí, byla její nejlepší kamarádkou.

Panna Pepinka – sestra pana faráře, teta Elšky, malá, starší, baculatá hospodyňka, neměla moc ráda Báru, ale protože ji měla ráda Elška, tak jí měla ráda i ona – později si Báru oblíbila pro její dobrosrdečnost.

Pan farář – starý pán, moudrý, zkušený ve všech směrech, většinou býval dost tichý, bratr panny Pepinky.

Pes Lišaj – věrný pes, Bářin nejlepší kamarád a společník v krutých chvílích, nikdy se k ní neotočil zády, oddaný přítel člověka.

Jozífek – rusovlasý, malý chlapec, Bára byla jeho „statnou“ oporou, měl jí rád proto, že byla silná a dokázala ho ubránit před škodolibými chlapci z vesnice, byl dobrosrdečný, kamarádský, syn Kostelníkovice (ti mu nedovolili se s Bárou stýkat, protože je prý podle nich ošklivá a hloupá, byli plni předsudků), Jozífek byl úplně odlišný než oni.

Děj:

Povídka vypráví o chudém pastýři Jakubovi a jeho jediné dceři Báře. Bára rychle rostla, do školy chodila jen v zimě, protože na jaře musela pást husy a kravky. Nikdo ze vsi ji neměl rád, protože si mysleli, že je divná. Jediný, kdo ji měl rád byla její kamarádka Eliška, ale ta na tři roky odjela do Prahy ke své tetičce. Tu dobu bylo Báře velmi smutno, ale přišel den kdy se Eliška vrátila. Obě se navzájem obdivovaly jak se změnily a opět se staly velkými kamarádkami. Eliščin rodiče chtěli, aby se Eliška vdala a vzala si pana správce, ale Eliška ho neměla ráda, ona měla na srdci doktora z Prahy. Byla nešťastná a svěřila se Báře. Ta věděla, že správce je strašpytel a tak se přestrojila za smrtku a v lese ho přepadla a řekla mu aby už nikdy nechodil za Eliškou. Za chvíli se ta zpráva rozlétna po vsi a všichni se vydali na smrtku. Dověděli se že to byla přestrojená Bára a dali jí za trest na noc do márnice. V noci přiběhl její otec, pastýř Jakub a čekal do rána u márnice. Ráno šel kolem márnice myslivec a ptal se Jakuba proč tu leží. On mu všechno vysvětlil. Myslivec neváhal a vyrazil dveře. Bára poznala myslivce, kterého měla ráda. Myslivec se Báry zeptal, má-li ho ráda a ta odpověděla ano. Do týdne byla veselka. Eliška jim popřála mnoho štěstí a zdraví. Ten den ještě došel Elišce dopis od tetičky z Prahy a v něm bylo anpsáno, že jí svěřuje všechnen majetek, ale jen pod podmínkou, že si vezme za muže doktora z Prahy. Co víc si mohla Eliška přát.

Bára je dcerou obecního pastýře Jakuba v malé vesničce Vestec. Žije se svým otcem sama, matka ji zemřela brzy v mládí.

Když bylo Báře 15 let, byla nesilnějším děvčetem ze vsi, a protože se máločeho bála, začali ji lidé říkat, že je divé dítě a nakonec „divá Bára“.

Kromě otce ji milovali jen Elška, neteř pana faráře, a Jozífek, syn kostelníka. U kostelníků však Báru nechtěli ani vidět a Jozífkovi Báru zakazovali. Zato na faře byla a často si tam s Elškou hrály a povídaly. Pan farář měl sestru pannu Pepinku, která sice s Bárou mnoho řečí nenadělala, ale vždy jí dala větší kus chleba nebo buchtu než Elšce.

Když bylo děvčatům 12 let, odjela Elška k bohaté bezdětné tetě, aby se naučila způsobům. Bára zůstala s tatínkem a psem Lišajem sama.

Uplynulo několik let nastal den, kdy měla panna Pepinka přivést Elšku zpět na vesnici.

Děvčata se opět začala stýkat jako před lety a sousedé zase mluvili o tom, že by se něměla farářova Elška přátelit s děvčetem z pastoušky. Ale panně Pepince to nevadilo, měla za to, že se Bára nikdy neprovdá, a zůstane tady její pravou rukou..

Na svatého Jana Křtitele se obě dívky sešly brzy z rána u řeky, aby podle starého zvyku hodily do vody uvitý věneček. Bářin zůstal viset na nedaleké vrbě, ale Elščin klidně plul dál. Při té příležitosti se Elška svěřila Báře, že je zamilovaná do mladého lékaře Hynka, který léčil pražskou tetičku.

Ani jedna netušila, že panna Pepinka má pro Elšku připraveného ženicha. Měl jím být správce ze sousedního panství. Když se to Elška dozvěděla, nechtěla o něm ani slyšet.

Jednoho dne děvčata potkají jekéhosi myslivce, o kterém Bára prozradí, že už ho viděla víckrát, že ho občas vidívá v lese a že ho také zahlédla jak sundává věneček z vrby.

Mezitím začal správce jezdit na pozvání panny Pepinky na faru na námluvy. Viděl, že o něj Elška nestojí, ale věřil, že se to zlepší. Elška všechno vyprávěla Báře a ta ji přislíbila pomoc.

Příběh vykresluje všechny postavy tak, aby čtenář nezůstal na pochybách „s kým má tu čest“.

Obyčejní vesničané, zahledění jen do svých přízemních problémů, nedokáží přijmout nevšední Báru mezi sebe. Brání jim v tom strach z neznáma a odlišnosti, který je vlastní mnohým i v dnešní „civilizované“ společnosti. Divá Bára je typickou postavou, která se nevejde do žádné šablony, kterou si lidé mezi sebou určili. Dívka měla být krásná, upravená, závislá na muži a nesmělá. Muž měl být silný, odvážný, schopný a vůdčí typ. Bára je milá a srdečná dívka, která však nechybí odvaha a samostatnost, což jsou vlastnosti, přiřknuté mužům. Proto se liší a proto není přijata.

Dílo je svým způsobem nadčasové, neboť je aktuální i dnes.

Překonání hranic mezi pohlavími, ale třeba i mezi etniky či národnostmi, není ani dnes pro mnoho lidí schůdné.